

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

§. 2. Joannes Tertius Synodum V. approbat. Justinianus Imperator moritur.
De anno obitus ejusdem disseritur. Panvinii, ac plurium Scriptorum fasti
corrunguntur. Justinus successor contrà schismaticos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

erant, sed è plebe. Et quidem Bedam Concilium à Paulino Aquilejensi contra V. Synodum celebratum significasse, ex illo adverbio *domc* non obscure colligitur, eò quòd ille error, ac pravum de Synodo V. iudicium diù antè Sergium apud Aquilejenses inva- luerat. Idem Bollandus num. 10. ait, quòd cum celebraretur Synodus Aquilejæ à Paulino, est *habita eodem ferè tempore in Illyrico Synodus (nisi eadem sit latius sumpto Illyrici nomine) pro tribus capitulis, cuius meminit Isidorus.* Sed Synodus Illyrica teste Tunonensi coacta fuit post consulatum Basilii anno nono, nempe anno apud Victorem 549. At ista Aquilejensis mortuo Vigilio sub Pelagio habita fuit post Concilium V. cuius auctoritatem illa negavit. Illyricos verò omnes Episcopos eam Synodum Oecumenicam paulò post recepisse, idem Scriptor affirmat.

Pelagius Paulino Aquilejensi indignatus fuerat, quòd contra Apostolicæ Sedis decretum à Vitali Archiepiscopo Mediolanensi consecratus erat. Etenim Pontifex cum ubique in Italià contra Synodum V. schisma constari intelligeret, omnem navavit operam, ut gliscenti malo remedium afferret. Optimum factu iudicavit eos, qui in Urbium Antistites consecrabantur, ad Synodum V. tuendam sacramento adigere. Hujus rei testis est Sanctus Gregorius, qui cum Constantio Antistiti Mediolanensi scriberet, ejus decessorem Laurentium *districteffimam cautionem Sedi Apostolicæ remisisse*, quà tria capitula se damnare protestabatur, hæc ait: *Quia postquam, talis scisura pro nulla re facta est, iustum fuit, ut Sedes Apostolica curam gereret, quatenus unitatem universalis Ecclesiæ in Sacerdotum mentibus per omnia custodiret.* At Paulinus ab Antistite Mediolanensi consecratus fuerat ullo abique juramento ad Apostolicam Sedem transmissò, à ejus insuper communiione se Veneti, atque Istri Episcopi separaverant. Præterea cum Aquilejensis Ecclesia subiecta esset juri Patriarchico Romani Præsulis, defuncto Episcopo Metropolità à Romano Pontifice vir delegabatur, qui suo nomine electioni novi Sacerdotis adesset. Audiatur Gregorius Magnus scribens Exarcho Italiæ de Constantio in demortui Laurentii Mediolanensis locum subrogando: *Necesse fuit pro servandâ consuetudine militem Ecclesiæ nostræ dirigere, qui eum, in quo omnium voluntates, atque consensum concorditer convenire cognoverit, à suis Episcopis, sicut prius mox exigit, cum nostro tamen assensu faciat consecrari.* Lib. 2. Epist. 31. Paulinus inauguratus fuit abique prævio Romani Pontificis consensu, qui eo tempore non dabatur nisi iis, qui prius concepto juramento tria capitula condemnassent. Hinc Pelagius Paulinum *Pseudo-episcopum* esse dixit, atque *Aquilejensis Ecclesiæ invasorem, qui & in schismate maledictus, nec honorem Episcopi poterit retinere, nec meritum.* Epist. 4. At Palladius r. p. lib. 1. rerum Foro-Julien- sium Paulinum à Vitali Archiepiscopo Mediolanense dignè in Aquilejensi Sede collocatum scribit, cuius tamen oppositum ex Pelagio ostendimus. Idem asserit, Synodum Aquilejensem pro tribus capitulis celebra- tam fuisse à Macedonio Antistite Paulini decessore anno 554. cuius rei fides sit penès Auctorem.

Obiit Pelagius anno 560. die 2. Martii, in cuius sepulcro tempus, quo Pontificatum gessit, signatum est: refertur ex Manlio à Paulo Aringho lib. 2. Romæ subter. cap. 8. *Hic requiescit Pelagius Papa, qui se- dit annos III. Menses X. dies XVIII. Depositus III. Nonas Martii.* Ille tamen Scriptor eundem lapidem post Baronium offendit, qui Pelagium anno 555. elec- tum, anno verò 559. mortuum tradit, quod fieri non

potest à IV. Nonas Martii per annos quatuor, ac men- ses decem retrocedendo. Panvinius in Chronico, cui adhæret in diagrammate Chronologico Holstenius, ait Pelagium decessisse anno 561., hujus autem elec- tionem ille non rectè refert A. 555. nam sedisset A. 5. M. 4. At Panvinius scribit, Pelagium electum non quidem A. 555., ut superius Holstenii auctoritate ductus asseruit, sed A. 556. Hæc carmina, quæ schis- maticos ab eodem correctos designant, Pelagii tumu- lo insculpta arguunt Halloix manifestè falsitatis, qui contendit, Pontificem illum non approbasse Quintam Synodum: Ea verò sunt.

*Doctor Apostolicæ fidei veneranda vetexit
Dogmata, quæ clarè constituere Patres.
Eloquio curans errorum schismate lapsos,
Ut veram teneant corda pacata fidem.*

§. II.

Joannes III. Synodum V. adprobat. Justinianus Imperator moritur. De anno obitus ejusdem dis- seritur. Panvini, ac plurimum Scriptorum fasti corriguntur. Justinus successor contra schis- maticos minus agit. Hispani defendunt tria Capitula.

Pergit adversarius aliorum Pontificum, qui Pe- lagio successere, suffragia nostræ Synodo V. per summam injuriam surripere. Scribit §. 11. pag. 354. *Fit probabile tam Joannem, quam Benedic- tum in eadem cum Vigilio, & Pelagio, suis Antecessoribus fuisse sententia, nec approbasse, nec recepisse V. Concilium.* Errat; uterque enim Synodum V. recepit cum ante- cessoribus Pelagio, ac Vigilio. De Joanne III. qui Pelagio I. successit, dicendum hic est, postea de Bene- dicti sententiâ differemus. Pelagius II. qui quintus à Vigilio Pontifex sedit, in literis ad Heliam, & Episcopos Istriæ testatus est, ipsius decessores Synodum V. approbasse, ac tria capitula condemnasse: *Debet ergo, inquit, pendere vestra dilectio, quia Prædecessorum nostrorum in hac causâ consensus tanto post inanis non fuit, quanto prius diris contradictionum laboribus insu- davit.* Quibus notat Vigilii molestias pro trium capi- tularum defensione Constantinopoli toleratas. Habuit ergo Pelagius II. secum contra tria capitula præ- decessores federatos, quorum consensum ibidem ap- pellant. Præterea cum anno 590. ut dicemus, Sanctus Gregorius Romam evocasset cum asseclis schisma- tici Metropolitam Aquilejensem Severum, illi ad Mauricium Imperatorem supplicem libellum trans- misere, quo apertè contestati sunt, sese jam ferè ab ab initio motæ in Occidente quæstionis de tribus capi- tulis Sedis Apostolicæ communionem abhorruisse, nempe post Judicatum à Vigilio emissum. Reddo hæc illorum verba: *Contriti, atque luctu gravissimo sauciati ad ultimam desperationem pervenimus, ut ad il- lius iudicium Metropolitæ noster cogeretur occurrere, cum quo causa ipsa esse dinoscitur, & cuius communionem ab initio motionis causæ hujus usquè nunc decessores nostri, & nos cum omni populo evitamus.* Hunc libellum in- tegrum lege apud Baronium. Itaque à Paulini Aquile- jensis tempore Veneti, atque Istri Episcopi Romanos Pontifices utrius trium capitularum damnatores usquè ad annum 590. ab Ecclesiasticâ communione secluserant. Ex quibus constat, omnes Roma- nos Antistites à motâ trium Capitularum contro- versâ postremam, ac definitivam Vigilii sententiam secutos pro Synodo V. stetitisse. At quibus Aposto- licæ

licæ Sedis Præsulum sententia notior fuisse putanda est, Pelagio II. illorum immediato successori, ac Schismaticis iisdem, qui eâ de re cum ipsis Pontificibus litigarunt, an homini cuidam post mille, & amplius annos de eadem scripturienti?

Certè qui Justiniani fixam contrà tria capitula sententiam consideraverit, is certè eo in Italiâ dominante Romnos Pontifices contrà Principem pro capitulis pugnasse, minimè asseverabit. Non enim Pelagium, nisi priori sententiâ depositâ, Pontificem inaugurari permisit, quod idem, etiam si relata testimonia non extarent, de Joanne sentiendum foret. Quo anno decesserit Justinianus ex factorum confusione incertum plerisque fuit; gratum posteris me facturum spero, si controversiam clarâ, & ni mea me fallit opinio, evidenti dissertatione exposuero, video enim factos vel apud illorum Patrem (ita enim honoris gratiâ Panvinium Lipsius nuncupavit) perturbatos. Communis sententia fuit Justinianum decessisse anno 565. Idibus Novembris mediâ nocte sequenti, ut Corrippus canit. Sed obiisse illum anno 566. scribit Victor Tunonensis: *Quadragesimo, ait, imperii sui anno Justinianus vita suscepit finem indictione XV.* Certum est Justinianum anno 527. Kal. Aprilis Imperium indeptum fuisse, quod omnes affirmant, & patet ex ejusdem Principis Novellâ 47. ubi ait: *Nunc quidem annum XI. nostri scribunt imperii, inchoante verò Aprilis mense, & primâ die, in quâ nos Deus Romanorum superposuit rebus, XII. annum scribent.* Data est Novella *Post consulatum Belisarii anno II.* qui est annus 537. & quidem antè Aprilem scripta est, id etiam ex pluribus Justiniani literis, legibus, Synodis sub ipso celebratis patet. Rursus indictio XV. quâ Victor mortuum affirmat Justinianum, incipit anno 566. mense Septembri. Victor verò non solum tunc aderat Constantinopoli, sed quod tria capitula defendebat, jussu Principis ibidem sub custodia detinebatur, ut nulli melius, quàm illi non annus tantum, vel mensis, sed dies obiit. Justiniani numeratus videatur. Joannes Biclariensis, qui sub id temporis Byzantiâ morabatur teste S. Isidoro cap. 31. de Eccles. Script. initio sui Chronici ait: *Quintadecimâ ergo indictione, ut dictum est, Justiniano mortuo Justinus junior nepos ejus Romanorum efficitur Imperator.* Joannes Epiphaniensis tunc vivens laudatus ab Evagrio lib. 5. cap. ult. mortuum dicit Justinianum: *Novem & triginta aut egros annos cum Romanum imperium tenuerit.* Refert, & sequitur Alemannus in notis ad Historiam arcanam Procopii pag. 108. Et hi tres Scriptores Evagrio, Cedreno, Zonara, aliisque posterioribus longè præferendi videntur. Accedit Chronicon Alexandrinum, in quo hæc leguntur: *Hoc anno 14. Nov. indictione XV. Justinianus vitâ defungitur.*

Errasse tamen hosce Scriptores evidenter ostendo ex inscriptione lapidis in Vaticano reperti, quæ habetur lib. 2. Romæ subter. cap. 10. illamque ego anno 1671. Romæ in Suburbio D. Petri in cellâ ad lavam majoris aræ Ecclesiæ Sancti Angeli parieti affixam legi, ex qua cum plurium auctorum errores emendari possint, eandem exhibeo omiffis carminibus, quæ ibi leguntur.

✠ DEP. EST BOETIUS CL. P. OCT. KAL. NOBR. INDICT. XI. IMP. DOM. N. JUSTINO PP. AUG. ANN. XII. TIBERIO CONST. CAER. ANN. III. DEP. EST IN PAC. ARGENTEA MAT. SS. XIII. KAL. DECEMBR. QUI SS. BOETIUS VIXIT ANN. XI. M. IX. D. XXIII. ET MAT. EJUS VIXIT ANN. XXXVI. M. II. D. XII.

Quare si die 25. Octobris indictionis undecimæ, nempe anno 577. labebatur annus XI. Justinii junioris, primus ejusdem Imperatoris annus incœpit die 14. Novembris anno 565. Est aureum in marmore testimonium. Sed ex rescriptis Justinii hoc ipsum evincitur. Extat sanctio ad Julianum P. Urbi de dissolvendo ex mortuo consensu matrimonio *Data XVII. Kal. Octob. Calchedone Imp. Domino nostro Justinio PP. Aug. Anno primo indictione quintadecimâ.* Labuntur ergo Victor, Biclariensis, ac Chronicon Alexandrinum, & qui secuti sunt Recentiores eruditi Alemannus, Valesius, aliique, dum indictione XV. die 14. Novembris Justinianum defunctum scribunt. Confirmat hoc ipsum altera sanctio ejusdem Justinii de filiis liberarum ad Theodorum *Data Kalendis Martii Imp. Domini nostri PP. Aug. Justinii anno V. indictione tertiâ.* Si mense Martio anni 570. currente indictione tertiâ labebatur annus quinquagesimus Justinii, rectè ab Idibus Nov. anni 565. ejusdem imperii initium defundendum venit.

Facti plerique circâ annum 566. errarunt. Nam appendix Marcellini Comitis ponit *Indict. XII. XXV. Post consulatum Basilii V. C.* quo anno illud actuum terminatur. Sed planè expungendus est caracter ille consularis. Nam anno 566. Justinus novus Imperator consulatum II. gessit, priori enim functus fuerat anno 540. Hoc probatur testimonio irrefragabili Corippi Grammatici Africani lib. 1. de laudibus Justinii, ubi, cum narrasset Justiniani mortem, & Justinii inaugurationem, novum Principem ad populum hæc cætera inter verba dicentem inducit.

————— nomenque negatum
 Consulibus Consul post tempora cuncta novabo.
 Gaudet, ut totus Justinii munere mundus,
 Dona Kalendarum properant vicina mearum.
 Vos vestris adstate locis, properate, parate,
 Promissaque die nostras sperate curules.
 exparit gaudens inopino nomine vulgus
 Consulis audit.

Nempe quia ab anno 541. nullus amplius fuerat Consul. De alterum insignem testem est Menander Protector, qui sub Justino II. vixit. Scribit hic, Zemarichum legationem suscepisse ad Turcos *circâ finem quarti anni imperii Justinii indictione secundâ initio mensis Augusti.* Tom. 1. Hist. Byzantinæ. Henricus Valesius in notis ait: *valdè notandus est hic locus, qui insignes continet temporum caracteres.* Optimè meherclè notandus venit. Indictio II. mense Augusto signat annum 560. quo tempore, si labebatur quartus annus Justinii, Menandro Auctore Justinus post Justinianum anno 565. die 14. Novembris imperium indeptus est. Vidit ista Valesius, qui cum 40. annos imperii Justiniano tribuat pag. 215. paginâ sequenti 216. Menandri textum corrigit, legendumque ait pro *Septimo*. Sed non tertium, sed planè quartum annum cum Menandro retinendum ex superius dictis satis apparet. Ex his palam est, annum primum Justinii 566. non esse signandum cum Panvino lib. 3. Factorum *Post consul. Basilii XXV.* Noto etiam, lapsum esse Bionium, qui annum 564. ita inchoavit: *Qui sequitur annus Christi quingentesimus sexagesimus quartus, idem ultimus est Justiniani Imperatoris, atque postremus, qui post consulatum Basilii numeretur vigesimus tertius.* Neque enim ille est ultimus Justiniani, neq; postremus, qui post consulatum Basilii nominetur. Et quidem annum insequentem his auspiciatur: *Quingentesimus sexagesimus quintus, idemque Justiniani Imperatoris novissimus indictionis decimæ tertiæ incipit annus.* Ita in vasto opere memoria magnos quandoque viros deficit.

Scribit Biclariensis Abbas initio sui Chronici: Romanorum LIII. Justinus junior annis XI: qui Justinus anno primo regni sui ea, quæ contra Synodum Calchedonensem fuerant commenta, destruxit. Quæ verba suo Chronico inseruit Sanctus Isidorus. Si Halloix ista legisset, certè in iis triumphum suo Origeni cecinisset, videtur enim Justinus abrogasse V. Synodum, quæ, ut vulgò ferebatur, Calchedonensem Synodum correxerat. Justinus cum videret ob tria capitula diffensionibus laceratas, edictum fidei publicavit, in quo nullius Synodi mentionem faciens, quæ credenda cuique essent, proposuit. Arii, Sabellii, ac Nestorii, itemque Eutychetis hæreses ibidem damnavit, at tria capitula non solum non nominavit, sed inter dogmata adiaphora numerandam esse quæstionem de tribus capitulis visus est innuere in fine edicti, dum ait, se illa credenda proposuisse, ut deinceps nemo ullo pretextu propter personas, aut syllabas rixetur. Quibus Theodori personam, itemque scripta Theodoretii, atque Iba fortè intellexit, nec non quæstionem nuperrimè exortam de corpore Christi corruptibili, vel incorruptibili, una enim Syllaba Romani imperii Antistites nobilissimos in exilium procul à suis Sedibus deportaverat, quos inter eminebat Eutychius C-P. Nihil autem boni per illud edictum illatum Catholicæ Reipublicæ fuisse scribit Evagrius lib. 5. cap. 4. ubi edictum illud ad verbum recitat. Certum enim erat, Synodum V. non dogma recens de fide credendum proponere, sed de personis tantum quædam statuere, ut notat Gregorius Magnus inferius adducendus. Africani autem cum mitius secum agere novum Principem cernerent, neque in edicto nominata tria capitula legerentur, publicarunt revocata per Justinum acta Synodalia V. Concilii statuta adversus Synodum Calchedonensem. Et licet hi pauci essent, nam ex superius dictis Episcopi Africani ad Justiniani, ac Synodi sententiam accesserant, vicinos Hispanos hac sinistra opinione imbuerant, undè non solum ea dixit Biclariensis, sed & S. Isidorus in Chronico Justinianum ob tria capitula damnata reprehendit, & in catalogo Scriptor. Eccles. ubi de Theodoro Mopsuesteno, Hunc, ait, Acephalorum Episcopi in præjudicio Calchedonensis Concilii Justiniano Principe compellente, damnare post mortem cum Iba, & Theodoro Episcopis censurunt, dum constet eum laudabilium virorum testimoniis clarissimum Ecclesiæ Doctorem fuisse. In Chronico verò, ubi de Justiniano agit: Iste, inquit, Acephalorum hæresim suscipiens omnes in regno suo Episcopos tria Calchedonensis Concilii capitula damnare compellit. Hinc in Synodis Hispaniæ, quæ eodem, & sequenti sæculo celebratæ sunt, nulla Synodi V. mentio facta est, ut eruditè notavit Lupus in Comment. V. Synodi cap. 6. quæst. 3. Nunquam tamen Hispani ob illam controversiam ab Apostolicæ Sedis communionem se separarunt. Justinus licet plures Episcopos, quos Constantinopolim ad dicendam causam Justinianus evocarat, dimiserit, eam tamen avunculi decretis reverentiam exhibuit, ut Antistites, quos Justinianus in exilium jusserat deportari, suis sedibus minime reitituerit. Eutychius enim usque ad annum 577. exul apud Amasenum monasterium vitam degit. S. Isidorus scribit, Victorem Tunonensem trium Capitulorum defensorem acerrimum in exilio mortuum: Hic, inquit, pro defensione trium capitulorum à Justiniano Augusto exilio in Ægyptum est transportatus, undè rursus Constantinopolim evocatus, dum Justiniano

Imperatori, & Eutychio Constantinopolitana Urbis Episcopo eorundem trium capitulorum obrectatoribus resisteret, rursus in monasterium ejusdem civitatis mittitur custodiendus, atque in eadem damnatione, ut dicitur, permanens moritur. Victor usque ad annum primum Justiniani suum Chronicon perduxit, ubi ait: Justinus junior Vigilantiæ sororis Justiniani Augusti filius Patre Dulcissimo natus cum tranquillitate populi magna imperii sumit sceptrum. Isidorus autem, ut aliàs notavimus, Tunonensis Chronicon exerpit, quod Joannes Abbas Biclariensis, & Episcopus Gerundensis usque ad Mauricii imperium deduxerat.

S. III.

Justinus Narsetem ex Italia revocat. Schismatici Italiae sub Longobardis obstinatioribus contra Synodum Quintam. Benedictus Papa pro Synodo pugnat. Justiniano mortuo succedit Tiberius. De tempore imperii Justiniani, Tiberii, ac Mauricii, itemque Præture Urbanae, & Monachatus Sancti Gregorii Papa disputatur.

Interea pessimo Justiniani consilio Narsetes Italiae repator Constantinopolim revocatur. Undè non solum barbaris, sed & Venetis schismaticis animus crevit, ac paulò post nobilissima provincia & Longobardorum bello, & Schismaticorum dissidiis afflicta pessum ivit. Marius Aventicensis, qui sub id temporis vivebat, audiendus est in Chronico: Anno secundo, inquit, consulatus Justiniani junioris Augusti Indictione prima. Hoc anno Narsetes ex Præposito, & Patricio post tantos prostratos tyrannos, idest Baduillam, & Tejam Reges Gothorum, & Bucalenum Ducem Francorum, nec non & Sindervalem Erolum, Mediolanum, vel reliquas civitates, quas Gothi destruxerant, laudabiliter reparatas, de ipsa Italia à supra scripto Augusto remorsus est. Ex his liquet, minus rectè Baronium existimasse, antè Justiniani initia Narsetem ex Italia à Justiniano revocatum, quòd in Corippo legerat, sub initia imperantis Justiniani Narsetem Ducem celeberrimum unà cum Tiberio, aliisque Constantinopoli adfuisse. Canit Corippus describens inaugurationem Justiniani.

Armiger interea Domini vestigia lustrans
Eminet excelsus super omnia vertice Narsetes
Agmina, & augustam cultu præfulgurat aulam.
Ut non sit dubium, inlert vir insignis ad annum 568. Num. 11. ipsum jam antè fuisse Constantinopolim revocatum. Sed Mario illius temporis Scriptori credendum est. Porro Narsetes, de quo Corippus loquitur, erat Armenus, & ab Eunucho Narsete diversus. Extat de utroque Narsete egregium testimonium Procopii lib. 2. belli Got. Erat is, inquit, Narsetes spado, & sacrarum largitionum Comes &c. Militum quatuor millia eum subsequantur, quibus sui in cohortes præfelli summa præerant, Justinus Dux Illyricorum, & Narsetes alter, qui ex Armeniis Persæ subditis ad Romanos transfugerat olim cum Aratio fratre. Hic postea Romanos exercitus summo cum imperio rexit sub Mauricio ex lib. 5. Simocattæ.

Anno 568. Italici quieti infestis Numinibus Longobardi à Narsete, ut nobiles Scriptores prodidere, invitati, Albino Rege ductore in Italiam descendentes Aquilejam, ac vicina Venetiæ oppida uno ferè impetu occuparunt. Ita illarum urbium Antistites à Romano Imperio separati securius, atque insolentius Synodum V. deinceps impugnarunt. Ceterum